

Katern De industriële samenleving in Nederland

In de achttiende eeuw begon in Engeland een proces dat de hele westerse wereld grondig en blijvend zou veranderen: de Industriële Revolutie. Niet alleen veranderde de manier van werken, maar ook de verhoudingen tussen mensen en de manier waarop mensen leefden en zich verplaatsten, ondergingen belangrijke wijzigingen. In de loop van de twintigste eeuw bleven de gevolgen niet beperkt tot de westerse wereld, maar had het proces wereldwijd invloed.

Hoofdvraag: Welke gevolgen had de industrialisatie voor de Nederlandse samenleving?

Hoofdstuk 1 De Industriële Revolutie

Deelvraag: Waarom vond in Engeland de Industriële Revolutie plaats en op welke manier verliep deze? De Industriële Revolutie begon met veranderingen op het gebied van de landbouw. Hierdoor was er bevolkingsgroei mogelijk. Voor deze groeiende bevolking waren banen nodig. Deze werden gevonden in de snel uitbreidende nijverheid. De productiecapaciteit werd in korte tijd enorm uitgebreid. Rondom de snel groeiende fabrieken werden industriesteden uit de grond gestampt. Dit verliep niet zonder problemen.

Hoofdstuk 2 Het industrialisatieproces in Nederland

Deelvraag: Op welke manier verliep het industrialisatieproces in Nederland? Het proces van de Industriële Revolutie zette in Nederland pas laat door: een eeuw later dan in Engeland. In Nederland was dit proces nauw verbonden met de landbouw, de handel en de scheepvaart. Aan het begin van de twintigste eeuw concentreerde de industrie zich in bepaalde regio's. In het oosten en zuiden ontwikkelde zich arbeidsintensieve industrie en het westen van Nederland ontstond kapitaalintensieve industrie.

Hoofdstuk 3 De industriële samenleving in Nederland

Deelvraag: Op welke manier veranderde het karakter van de Nederlandse samenleving door de industrialisatie?

Door het industrialisatieproces veranderde de Nederlandse samenleving van karakter. In het begin verscherpten de sociale verhoudingen zich: de verschillen tussen de klasse van (groot)industriëlen en de fabrieksarbeiders werden groot. In andere landen hadden zich extreme misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden en huisvesting van arbeiders voorgedaan. In Nederland behoorden die tot de uitzonderingen. In Nederland werd gewerkt aan betere verhoudingen tussen de verschillende sociale groepen en werden de werk- en leefomstandigheden op een aanvaardbaar niveau gebracht. Hierbij speelden de vakbonden, kerkelijke instellingen en sociaal voelende politici mede een rol.

Hoofdstuk 4 Een nieuwe economische ordening

Deelvraag: Op welke manier veranderde de industriële samenleving in Nederland in de tweede helft van de twintigste eeuw onder invloed van internationale ontwikkelingen?

In de tweede helft van de twintigste eeuw werd Nederland nog meer dan daarvoor afhankelijk van wereldwijde economische ontwikkelingen. De mobiliteit nam toe en dit zorgde voor een andere verdeling van economische activiteiten. Nederland was door de hoge lonen steeds minder geschikt voor de productie van industrieproducten en concentreerde zich meer op handel en dienstverlening. Daardoor werd Nederland nog meer dan daarvoor een distributiecentrum. Ook de industrieprocessen veranderden van karakter. Een deel van de hoogwaardige activiteiten bleef wel in Nederland.

Hoofdstuk 5 Industrie in de eigen omgeving

Onderzoeksvraag: Op welke manier zijn in de directe omgeving de sporen van het industrialisatieproces vandaag de dag nog zichtbaar?

In dit onderzoekshoofdstuk brengen leerlingen aan de hand van een stappenplan het industrialisatieproces in de eigen omgeving in beeld. De nadruk ligt daarbij op de sporen van de industrialisatie die nu nog zichtbaar zijn. Er is aandacht voor: wie, wat, waar, waarmee en waarom.